

Levstik je nor!!!!!!
(gu gu!)

Veliko ljudi, pomembnih oseb je z zlatimi ali pa malo manj zlatimi črkami zapisanih v našo zgodovino kot tisti, ki so se borili za našo državo, samostojnost, kulturo in nenazadnje tudi za naš jezik. Nekateri so se borili iz oči v oči, padlo jih je mnogo. Nekateri so vse to gledali od daleč, pa so vseeno naredili nekaj zlata vrednega. Nekateri pa so se borili drugače, ne z orožjem, s peresom so se napotili nad vse, ki so nas potlačevali, uničevali in potujčevali, rekoč: »Prinašamo vam boljše življenje, z nami na oblasti boste močnejši!« Ti vojaki, vojaki s peresi, niso bili strahopetci. Še zdaleč ne. Marsikateri je izgubil vse, kar je prej imel, nekateri pa so za naš narod dali celo življenje, ko se je oblast ustrašila njihovih besed, ki so nemalokrat ponesle ljudstvo, da se je vzdignilo iz hlapčevstva in pokore in pokazalo, da niso oni tisti, ki jim bodo lagali in jih zatirali. Eden od mnogih takih besednih borcev je bil tudi Fran Levstik. Levstik je živel v času, ko so na naš narod začele pritiskati sile iz vseh strani, predvsem s severa, kjer so nas vse bolj potujčevali in prevzemali oblast Nemci ter z zahoda, kjer so Italijani vse bolj kazali težnje, da jim je vse naše obmorsko ozemlje. Zaradi vsega tega je bilo ozračje med Slovenci vedno bolj napeto, a se ni nikoli, razen v marčni revoluciji, ki je bila hitro zatrta, preraslo v kaj več, saj so na čelu našega pokrajinskega vodstva sedeli ljudje, ki so zaradi simpatij in zaradi podkupovanj težili k nemškim, avstrijskim predlogom za večjo upravno in kulturno združitev. Večina ostalih, ki pa so še stali na trdnih tleh in nemalo kateri tudi tam spali, pa se je vedno bolj zavedala preteče nevarnosti, da slovenski jezik in kultura za vedno izgineta z obličja sveta. Tako kot Simon Jenko, kot Josip Jurčič in Levec, pa pred njimi France Prešeren, tako je tudi Levstik vse svoje življenje poskušal najti način, da bi osvobodil slovenski narod izpod nemškega jarma. Izmed vseh petih dobro znanih in naprednih Slovincih, je bil ravno on tisti, ki ga je v ustvarjanje gnala hlapčevstvo slovenske dežele. Ravno on je bil tisti, ki je v svojem življenju napisal le nekaj malega del, ki nimajo nič z kritiziranjem in tudi bojem za kulturo, svobodo in jezik, pa še v teh nekaj izjemah se bi zagotovo našlo nekaj kritičnega. Bil je res pravi borec. Ni pa imel nikakršnih meja. Govori in napisal je vse, čisto vse, za kar je vedel, da je res in ni pomagalo narodu. To ga je velikokrat v njegovem življenju drago stalo. Pa ne toliko po finančni plati, saj je bil celo življenje dokaj reven, z nekaj svetlejšimi obdobji, ko je pisal naročena dela ali pa je redno služboval, dokler mu niso tega omogočili zaradi njegovega ostrega jezika in kritike oblasti. To ga je stalo kar nekaj dobrih služb, ki pa jih ni nikoli cenil in jih tudi ni preveč pogrešal. Pa ni škodil z udrihanjem po oblasti samo sebi. Zaradi njega je v tistem času propadlo kar nekaj časopisov v vzpenjanju, nekateri pa so se komaj obdržali pod pritiskom tožb. Levstik je namreč veliko sodeloval s slovenskimi časopisi, v njih blatil prvake, kakor so se imenovali najpomembnejši ljudje na področju politike na slovenskem in v člankih vedno spodbujal in bodril svoje somišljenike ter bil bitke z ostalimi, ki so se nagibali bolj na nemško stran. Tako je propadel časopis »Naprej«, katerega je ustanovil in je zaradi pritiska prvakov in več tožb žalostno propadel že po pol leta.

Levstikovo celo življenje je bilo kot en sam velik neuspeh. Zgubljal je službe, dela so bila natiskana, pa ne dana v prodajo, ali pa so jih zatrli že med tiskanjem. Vedno si je sposojal denar od veliko ljudi, ki so ga poznali in so mu ga prav radi dali in niso mislili, da jim ga bo vrnil. Veliko so Levstika tudi preganjali, saj so ga na Dunaju, ko je obiskoval Miklošičeva predavanja vedno bolj preganjali, rekoč: »Zagotovo krade, kako pa naj bi dobil denar!«, končno pa so ga kar naenkrat vrgli iz mesta, kamor so mu prepovedali vstop. Tudi s starši in ostalimi člani družine se je razšel zelo zgodaj, saj sta mati in oče pričakovala, da bo seveda kot vsak kmečki fant, ki je študiral v Ljubljani postal župnik nekje blizu doma. To namero pa

mu je onemogočil že Globočnik, ravnatelj ljubljanskega učilišča, ki ga je Levstik takrat obiskoval. Med njima so se vnela nasprotja, saj se je Globočnik bolj nagibal k nemškem jeziku, Levstik pa je sledil Prešernu v boju za čisto slovenščino. Ta nasprotja so se razplamtela in vse je šlo tako daleč, da je Globočnik onemogočil delanja mature in ga pregnal z šole. Pozneje je še dvakrat poskušal, a prav tako brez uspeha. Poleg tega je imel v življenju še nekaj nesrečnih ljubezni, ki so ga vsaka posebej vedno bolj in bolj potegnile vase. Zaradi vsega tega je Levstik vedno bolj padal v nekakšno brezizhodno krizo, iz katere mu ni znal nihče pomagati. Njegove odločitve so postajale vedno bolj čudne in nelogične, dela pa vse bolj nejasna, z ogromno res čudnimi zaključki, ki so le še dokazi, da je njegov duh nekam zataval in iz njega vrejo le zmedene misli, kar je botrovalo tudi temu, da je veliko njegovih del in pa člankov zadnjem obdobju njegovega življenja ostalo nedokončanih.

Njegovi življenjski neuspehi in nesreče se pričnejo na ljubljanskem učilišču, kjer je obiskoval gimnazijo, a ni mogel opraviti mature zaradi Globočnika. Po tem je bil zelo razočaran, misleč, da so mu vsi obrnili hrbet. Popolnoma ga je potrla, ko se je skregal z materjo, saj brez mature ni mogel postati župnik. Iz obupa se je vpisal v jezuitsko šolo na Dunaju, kjer je nekaj časa bival, dokler ni Globočnik krivično ocenil njegovih Pesmi, ki jih je izdal preden je šel na Dunaj. Zaradi kritik, da so pesmi v zbirki erotične in podobno, so mu prepovedali nadaljnje šolanje. Odpravil se ve v Prago, kjer pa ga je pred mestom ustavila policija in mu ni dovolila vstopa v mesto. Tako se je vrnil nazaj na Dunaj, potrtn in žalosten, vendar vesel tega, da se bo lahko vrnil kmalu domov. Kmalu so ga izgnali tudi z Dunaja in se je reven peš odpravil domov. Vseskozi pa premišljuje in skoraj sanja pri belem dnevu o njegovem leposlovnem častniku, v katerem bi on pisal svoje kritike na slovenska dela. Iz sanjarjenja ga prebudi Močilar, starec v domači vasi, ki mu pove zgodbo o Martinu Krpanu. Levstik jo zapiše, nato pa doda neumestni pravljичni zaključek, verjetno zato, ker hoče pobegniti pred kruto a vendar le eno resničnostjo. S tem se malo umiri in trezno premisli kaj lahko sedaj počne. Ponudi se mu služba domačega učitelja. Naslednji nesreči sta se zgodili kmalu. Najprej ga je potrla nesrečna ljubezen z hčerko nekega gostilničarja, dotolkla pa ga je smrt dečka, ki ga je učil kmalu za tem. Grobo ga odslovijo in oprime se edine možnosti, ki jo še ima, poskusi zopet z maturo. Vendar se mu spet ponesreči, saj ga Globočnik ne pusti in mu celo zagrozi, da ga bodo pretepli, če bo šel pisat. Ravnodušen in pomirjen v duši vrne domov. V tem odlomku se dobro vidi, da z njim ni bilo vse v redu, saj po vseh grožnjah postane miren. Tu je verjetno že začetek njegove zmedenosti, ki kasneje zraste v večjo. Levstik je enkrat hladno miren, drugič se spet roga vsemu okoli njega, tretjič pa misli na samomor. Njegova osebnost postane izjemno razdvojena in vsak še najmanjši dogodek ga spravi pokonci in se popolnoma izgubi v svoji nenavadni vihravosti. Ta vihravost pa traja le kratek čas – do naslednjega dogodka, ko se spet spremeni. Potem si zopet najde službo in se umiri. Nekaj časa se preživlja na krasu, potem še v Trstu, ampak nikjer ne more ostati, saj mu razmere onemogočajo, da bi dobil kakšno dobro službo. Ko se vrne v Ljubljano skupaj z Vilharjem izdata časopis Naprej, ki pa neslavno propade zaradi tožb, ki bremenijo oba, da sta blatila ugledne ljudi. Levstik se komaj izogne zaporu, Vilharja pa zaprejo za nekaj mesecev. To ga je pripeljalo do tega, da je vsak večer hodil v gostilne in vedno samo razpravljaj kaj vse drugi delajo narobe, a on je nezmožljiv in ima edini prav.